

ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIAUS
SPRENDIMAS

**DĖL PUBLIKACIJOJE „KUO ĮDOMUS LIETUVOS PREZIDENTO POSTO
SIEKSIANTIS ČESLOVAS JEZERSKAS?“ (INTERNETO TINKLALAPIS
WWW.SLAPTAI.LT, 2009-04-17) PASKELBTOS INFORMACIJOS**

2009 m. rugpjūčio 20 d. Nr. SPR-51
Vilnius

Š. m. gegužės 5 d. žurnalistų etikos inspektorius gavo pareiškėjo Česlovo Jezersko skundą dėl publikacijoje „Kuo įdomus Lietuvos Prezidento posto sieksiantis Česlovas Jezerskas?“ (interneto tinklalapis www.slaptai.lt, 2009-04-17) paskelbtos informacijos.

Pareiškėjas skunde teigia, kad publikacijos teiginiuose „<...> Česlovas Jezerskas yra oficialus partijos „Tvarka ir teisingumas“ kandidatas į Lietuvos Respublikos postą“, „Tiksliau tariant, generoliškų regalijų jam jau per maža. Jis trokšta tapti vyriausiuoju Lietuvos ginkluotųjų pajėgų vadu“, „O sovietmečiu pačius gabiausius imtynininkus SSRS teritorijoje kontroliavo visagalė slaptoji tarnyba – KGB“, „Nesuimtas todėl, kad visiškai švarus, ar nesuimtas todėl, kad turėjo galingų užtarėjų“, „Bet kai kurie jo gyvenimo epizodai – įtartini“, „Nors teisėsauga nustatė, jog dėl šių mirčių šeimos galva visiškai nekaltas, nemalonūs gandai tebesklando. Girdi, moteriai kažkas padėjo nusižudyti, nes ji itin daug žinojo apie vyro draugus, drauges, verslo partnerius, be to, ruošėsi skirtis“, „Č. Jezerską jis paskyrė vadovauti itin svarbiai ir įtakingai institucijai – KAM Generalinei inspekcijai“, „Matyt, buvo norima į šį postą pastatyti būtent tokį žmogų, kuris slopintų, bet nekeltų į dienos šviesą karinėse sferose susikaupusias negeroves“, „Pasielgta neapdairiai, skubotai. Šiuo atveju teisus buvo tuometinis Seimo narys Aloyzas Sakalas, tvirtindamas, kad, prieš žengdamas tokį žingsnį, ministras pirmiausia privalėjo įvairiapusiškai patikrinti Č. Jezerską“, „<...> Arvydui Pociui, kuris jau tuo metu turėjo patirties vadovauti 10 tūkst. karių pajėgoms, kuris nebijojo tikrintis melo detektoriumi, kalbėjo angliškai, kuris nebuvo išpainiojęs į ryšius su abejotinos reputacijos verslininkais <...>, o Č. Jezerskui, paskui kurį velkasi keistų sutapimų bei įtarimų šleifas“, „Pasak JAV pilietybę turinčio generolo majoro J. Kronkaičio, Vakaruose Č. Jezerskui vargu ar būtų patikėtos svarbios pareigos, nes nusižudė net du jam artimi žmonės – žmona ir vaikas“, „<...> taisyk būta didelių įtarimų, jog L. Linkevičiaus klanas prieš stojimą į NATO skuba į svarbiausius postus susodinti saviškius. Kitaip tariant – prorusiškus karininkus“ paskleista tikrovės neatitinkanti ir pareiškėjo garbę bei orumą žeminanti informacija. Pareiškėjas prašo: 1) ištirti skundą; 2) įspėti viešosios informacijos rengėją dėl nustatytų visuomenės informavimą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimų ir reikalauti juos pašalinti; 3) reikalauti nustatyta tvarka paneigti viešai paskleistą tikrovės neatitinkančią ir pareiškėjo garbę bei orumą žeminančią informaciją; 4) priimtą sprendimą viešai paskelbti „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“ ir Žurnalistų etikos inspektorius tarnybos interneto tinklalapyje.

Tirdamas pareiškėjo skundą, žurnalistų etikos inspektorius raštu kreipėsi į interneto tinklalapio www.slaptai.lt vyriausiąjį redaktorių Gintarą Visocką, prašydamas paaiškinti ginčo objektu esančiuose teiginiuose paskelbtos informacijos atitikimą tikrovei įrodančias aplinkybes ir pateikti savo poziciją dėl susidariusios situacijos.

Viešosios informacijos rengėjas savo paaiškinimuose nurodė, kad interneto tinklalapyje www.slaptai.lt paskelbė pareiškėjo laišką – paneigimą. G. Visockas pažymėjo, kad turi asmenų, sovietmečiu dirbusių „Minties“ leidykloje, liudijimų apie kilusias intrigas dėl knygos apie imtynininkus leidybos. G. Visockas teigia, jog asmeniškai bendravo su pareiškėju, jam pateikė ginčo objektu esančių klausimų ir išklaušė jo poziciją. G. Visockas pažymėjo, kad jo žinios apie karinius reikalus nėra atsitiktinės ir paviršutiniškos, kadangi šiomis temomis jis domisi nuo 1994 metų, parašė knygą „Žvalgybų intrigos Lietuvoje 1994–2006“ ir leido laikraščio „Valstiečių

laikraštis“ specializuotą karinį priedą „Vardan Lietuvos“.

Žurnalistų etikos inspektorius, pareiškėjo skundą išnagrinėjęs Visuomenės informavimo įstatymo nuostatų laikymosi požiūriu,

n u s t a t ė:

vadovaujantis Visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnio 60 dalimi, viešuoju asmeniu laikomas valstybės politikas, teisėjas, valstybės ar savivaldybės pareigūnas, politinės partijos ir (ar) asociacijos vadovas, kuris dėl einamų pareigų arba savo darbo pobūdžio nuolat dalyvauja valstybinėje ar visuomeninėje veikloje, arba kitas asmuo, jeigu jis turi viešojo administravimo įgaliojimus ar administruoja viešųjų paslaugų teikimą arba jeigu jo nuolatinė veikla turi reikšmės viešiesiems reikalams. Ginčo objektu esančios publikacijos paskelbimo metu pareiškėjas kandidatavo Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimuose, todėl tuo metu jis buvo įgijęs viešojo asmens statusą.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas savo praktikoje yra pažymėjęs, kad viešasis asmuo nesinaudoja tokiu pat garbės ir orumo gynimu kaip privatus asmuo. Todėl griežta ir kandi viešojo asmens kritika yra leistina, be to, viešasis asmuo turi pakęsti ir toleruoti jo atžvilgiu skelbiamą ir nevisiškai tikslią informaciją, kuri privataus asmens atžvilgiu galėtų būti vertinama kaip garbės ir orumo pažeidimas. Šiuo atveju būtina įvertinti duomenų paskleidimo tikslą ir juos paskleidusio viešosios informacijos rengėjo elgesį. Kai duomenis paskleidęs asmuo veikia sąžiningai, turėdamas tikslą informuoti visuomenę apie viešąjį asmenį ir jo veiklą tokiais klausimais, kuriuos visuomenė turi pagrįstą ir teisėtą interesą žinoti, tuomet informacijos netikslumai ar agresyvi kritika nėra pagrindas tam asmeniui taikyti atsakomybę.

Nagrinėjamu atveju viešosios informacijos rengėjas paskleidė informaciją apie viešojo asmens veiklą ir tam tikrus jo gyvenimo faktus. Tokio pobūdžio informacija yra visuomeniškai reikšminga, kadangi visuomenė turi teisę žinoti, kokia profesine veikla užsiėmė viešasis asmuo ir tam tikrus jo privataus gyvenimo faktus, ypač tuo atveju, kai ši informacija gali turėti įtakos rinkėjams įgyvendinant rinkimų teisę ir asmenį išrenkant valstybės vadovu.

Pažymėtina, kad fizinio asmens garbė ir orumas yra ginami, kai nustatoma šių faktų visuma: 1) žinių paskleidimo faktas; 2) faktas, jog paskleistos žinios yra apie pareiškėją; 3) faktas, jog paskleistos žinios yra žeminančio pobūdžio; 4) faktas, jog paskleistos žinios neatitinka tikrovės. Fizinio asmens garbės ir orumo pažeminimas yra siejamas su tikrovės neatitinkančių ir žeminančių žinių paskelbimu.

Žeminančiomis žiniomis laikytinos tikrovės neatitinkančios žinios, kurios įstatymo, moralės, paprotinių normų laikymosi požiūriu pažeidžia asmens garbę ir orumą, gerą vardą visuomenėje. Tai klaidinga ir asmenį diskredituojanti informacija, kurioje teigiama apie asmens padarytą teisės, moralės ar paprotinių normų pažeidimą, negarbingą poelgį, netinkamą elgesį buityje, šeimoje, viešajame gyvenime, nesąžiningą visuomeninę, gamybinę-ūkinę, komercinę veiklą ir pan.

Konkrečiu atveju sprendžiant, ar visuomenės informavimo priemonėje paskelbta informacija pažeidė pareiškėjo garbę ir orumą, būtina nustatyti, ar publikacijoje buvo paskelbtos žinios, ar nuomonės. Visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnio 33 dalyje nustatyta, kad nuomonė – tai visuomenės informavimo priemonėse skelbiamas požiūris, nusimanymas, nuovoka, supratimas, mintys arba komentarai apie bendro pobūdžio idėjas, faktų ir duomenų vertinimai, išvados ar pastabos apie žinias, susijusias su tikrais įvykiais. Nuomonei netaikomi tiesos ir tikslumo kriterijai, tačiau ji turi būti reiškiamą sąžiningai ir etiškai, sąmoningai nenuslepian ir neiškreipiant faktų ir duomenų. Visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnio 69 dalis nustato, kad žinia – tai visuomenės informavimo priemonėse skelbiamas tikras faktas ar tikri (teisingi) duomenys. Tai reiškia, kad paskelbtų žinių turiniui taikomi griežti reikalavimai, kurie siejami su galimybe patikrinti paskelbtų žinių turinio pagrįstumą.

Duomenis paskelbusiam asmeniui tenka pareiga įrodyti, kad jo paskelbti duomenys atitinka

tikrovę, ir kad paskelbdamas informaciją apie pareiškėją kaip viešąjį asmenį, jis veikė sąžiningai, siekdamas supažindinti visuomenę su tuo asmeniu ir jo veikla.

Teiginyje „<...> Česlovas Jezerskas yra oficialus partijos „Tvarka ir teisingumas“ kandidatas į Lietuvos Respublikos postą“ paskelbta konstatuojamojo pobūdžio žinia apie tai, jog pareiškėjas Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimuose dalyvauja kaip partijos „Tvarka ir teisingumas“ išskeltas kandidatas. Ši žinia neatitinka tikrovės, nes Lietuvos Respublikos Vyriausiajai rinkimų komisijai pateiktame partijos „Tvarka ir teisingumas“ 2009-02-23 VIII Kongreso protokolo išraše Nr. 15 užfiksuota, kad partijos „Tvarka ir teisingumas“ keliamu kandidatu 2009 m. Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimuose buvo patvirtintas Valentinas Mazuronis. Nepaisant šios žinios neatitikimo tikrovei, pažymėtina, kad tai nėra žeminančio pobūdžio žinia.

Teiginiuose „Tiksliu tariant, generoliškų regalijų jam jau per maža. Jis trokšta tapti vyriausiuoju Lietuvos ginkluotųjų pajėgų vadu“ paskleistos nežeminančio pobūdžio žinios apie pareiškėjo siekį tapti Lietuvos Respublikos Prezidentu. Pažymėtina, kad nepagrįstais laikytini pareiškėjo argumentai, kad tokio pobūdžio informacija visuomenei jį pristato kaip garbėtrošką bei netinkamą kandidatą ir kad pareiškėjas Lietuvos Respublikos Prezidento postą išimtinai sieja su Lietuvos ginkluotųjų pajėgų vado postu. Pažymėtina, jog pareiškėjas, būdamas viešasis asmuo, turi pakęsti ir toleruoti nevisiškai tikslią informaciją ir tam tikro pobūdžio kritiką.

Teiginiu „O sovietmečiu pačius gambiausius imtynininkus SSRS teritorijoje kontroliavo visagalė slaptoji tarnyba – KGB“ konstatuojamas faktas, kad profesionalūs imtynininkai buvo susiję su SSRS slaptosiomis tarnybomis. Šią žinią siejant su publikacijos kontekstu ir konkrečiais teiginiais („Č. Jezerskas – buvęs imtynininkas profesionalas“, „Č. Jezerskas skynė pergalę po pergalės, ne sykį lipo ant čempiono pakyls“) akivaizdu, kad paskleista informacija įgyja konstatuojamąją reikšmę dėl pareiškėjo bendradarbiavimo su KGB. Kad tokia žinia neatitinka tikrovės, patvirtina Asmenų, slapta bendradarbiavusių su buvusios SSRS specialiosiomis tarnybomis, veiklos vertinimo tarpžinybinės komisijos (toliau – Komisija) pirmininko Algimanto Urmono 2009-06-02 raštas Nr. 97-18, kuriuo informuojama, kad Asmenų, slapta bendradarbiavusių su buvusios SSRS specialiosiomis tarnybomis, veiklos vertinimo tarpžinybinė komisija šiuo metu duomenų apie Česlovo Jezersko galimą slaptą bendradarbiavimą su buvusios SSRS specialiosiomis tarnybomis neturi, ir pareiškėjo 2009-03-31 Pretendento būti kandidatu į Respublikos Prezidentus anketoje apie ryšius su užsienio specialiosiomis tarnybomis (struktūromis) (toliau – pareiškėjo anketa) pateikta informacija, kad pareiškėjas nedirbo SSRS ar buvusių sovietinių respublikų NKVD, NKGB, KGB ir kitų užsienio valstybių atitinkamose tarnybose (struktūrose), nesimokė šių tarnybų (struktūrų) mokyklose ir nebendradarbiavo su šiomis tarnybomis (struktūromis). Pažymėtina, kad tokio pobūdžio žinia yra paskleista tikrovės neatitinkanti ir asmenį diskredituojanti informacija, kurioje teigiama apie pareiškėjo negarbingą poelgį ir netinkamą elgesį viešajame gyvenime. Todėl darytina išvada, kad nagrinėjamo turinio teiginyje „O sovietmečiu pačius gambiausius imtynininkus SSRS teritorijoje kontroliavo visagalė slaptoji tarnyba – KGB“ paskleista informacija greta kitų publikacijos teiginių („Č. Jezerskas – buvęs imtynininkas profesionalas“, „Č. Jezerskas skynė pergalę po pergalės, ne sykį lipo ant čempiono pakyls“) įgyja konstatuojamąją reikšmę apie pareiškėjo sąsajas, ryšius su KGB, todėl žemina jo garbę ir orumą. Nagrinėjamu atveju viešosios informacijos rengėjas nepateikė pagrįstų ginčo objektu esančių teiginių atitikimo tikrovei faktą patvirtinančių paaiškinimų, todėl preziumuojama, kad viešosios informacijos rengėjas elgėsi nesąžiningai ir ginčo objektu esančiuose teiginiuose paskelbė tikrovės neatitinkančią informaciją.

Teiginys „Nesuimtas todėl, kad visiškai švarus, ar nesuimtas todėl, kad turėjo galingų užtarėjų?“ pateiktas kaip prieštaringa prielaida, kuria vertinami įvykiai, susiję su imtynininkų sulaikymu. Tai nėra konstatuojamojo pobūdžio žinia ir jai neįmanoma pritaikyti tiesos kriterijaus.

Teiginiuose „Bet kai kurie jo gyvenimo epizodai – įtartini“, „Nors teisėsauga nustatė, jog dėl šių mirčių šeimos galva visiškai nekaltas, nemalonūs gandai tebesklando. Girdi, moteriai kažkas padėjo nusižudyti, nes ji itin daug žinojo apie vyro draugus, drauges, verslo partnerius, be to, ruošėsi skirtis“ paskelbti viešosios informacijos rengėjo samprotavimai apie tam tikrus pareiškėjo

privataus gyvenimo faktus: pareiškėjo žmonos ir vaiko mirtis bei galimas jų priežastis. Viešosios informacijos rengėjas ginčo objektu esančiuose teiginiuose nurodė, kad pareiškėjas nėra pripažintas kaltu dėl nusikalstamų veikų žmogaus gyvybei padarymo, tačiau, remdamasis nepatikrintu šaltiniu – gandais, iškėlė abejonę dėl pareiškėjo nekaltumo. Asmens kaltumo vertinimas remiantis gandais, kai asmens kaltė neįrodyta, yra neetiškas. Nors nuomonei netaikomi tiesos ir tikslumo kriterijai, tačiau ji turi būti reiškiamą *sąžiningai* ir *etiškai*, sąmoningai nenuslepiančią ir neiškreipiančią faktų ir duomenų. Atsižvelgiant į tai, nagrinėjame teiginyje viešosios informacijos rengėjo paskleistas pareiškėjo kaltės vertinimas neatitinka aukščiau numatyto etiškumo ir sąžiningumo reikalavimo.

Teiginyje „Č. Jezerską jis paskyrė vadovauti itin svarbiai ir įtakingai institucijai – KAM Generalinei inspekcijai“ paskleista žinia apie pareiškėjo eitas pareigas Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos Generalinėje inspekcijoje. Šios žinios atitikimo tikrovei faktą patvirtina pareiškėjo Lietuvos Respublikos Vyriausiajai rinkimų komisijai pateikta biografija, kurioje nurodyta, kad pareiškėjas 2004 m. tapo brigados generolu. Todėl ši žinia nėra žeminančio pobūdžio.

Teiginiai „Matyt, buvo norima į šį postą pastatyti būtent tokį žmogų, kuris slopintų, bet nekeltų į dienos šviesą karinėse sferose susikaupusias negeroves“, „Pasielgta neapdairiai, skubotai. Šiuo atveju teisus buvo tuometinis Seimo narys Aloyzas Sakalas, tvirtindamas, kad, prieš žengdamas tokį žingsnį, ministras pirmiausia privalėjo įvairiapusiškai patikrinti Č. Jezerską“ yra subjektyvios viešosios informacijos rengėjo nuomonės, kurioms neįmanoma pritaikyti tiesos kriterijaus.

Teiginio „<...> brigados generolo laipsnis stojimo į NATO išvakarėse buvo suteiktas ne <...> Arvydui Pociui, kuris jau tuo metu turėjo patirties vadovauti 10 tūkst. karių pajėgoms, kuris nebijojo tikrintis melo detektoriumi, kalbėjo angliškai, kuris nebuvo išsipainiojęs į ryšius su abejotinos reputacijos verslininkais <...>, o Č. Jezerskui, paskui kurį velkasi keistų sutapimų bei įtarimų šleifas“ dalyje „<...> brigados generolo laipsnis stojimo į NATO išvakarėse buvo suteiktas <...> Č. Jezerskui <...>“ paskleistos konstatuojamojo pobūdžio žinios apie pareiškėjui suteiktą brigados generolo laipsnį. Ši žinia atitinka tikrovę ir nėra žeminančio pobūdžio. Tuo tarpu teiginio dalyje „<...> Č. Jezerskui, paskui kurį velkasi keistų sutapimų bei įtarimų šleifas“ paskleisti ne konstatuojamojo, bet vertinamojo pobūdžio duomenys. Duomenys apie tai, ar paskui pareiškėją „velkasi keistų sutapimų bei įtarimų šleifas“ objektyviai negali būti patikrinti, nes jais perteikiamas viešosios informacijos rengėjo susidarytas išpūdis apie pareiškėją, jo veiklą, gyvenimo faktus. Nepaisant to, kad nagrinėjama teiginio dalis turi būti vertinama visame publikacijos kontekste, konkrečiu atveju nepakanka pagrindo teigti, kad minėta informacija perteikė žinią apie pareiškėjui pareikštus įtarimus ir (ar) kaltumą dėl nusikalstamų veikų žmogaus gyvybei padarymo.

Teiginio „Pasak JAV pilietybę turinčio generolo majoro J. Kronkaičio, Vakaruose Č. Jezerskui vargu ar būtų patikėtos svarbios pareigos, nes nusižudė net du jam artimi žmonės – žmona ir vaikas“ dalis „Pasak JAV pilietybę turinčio generolo majoro J. Kronkaičio, Vakaruose Č. Jezerskui vargu ar būtų patikėtos svarbios pareigos <...>“ yra subjektyvi nuomonė, kuriai negali būti pritaikomas tiesos kriterijus. Teiginio dalies „<...> nes nusižudė net du jam artimi žmonės – žmona ir vaikas“, kurioje paskleisti konstatuojamojo pobūdžio duomenys, pareiškėjas neginčija, todėl garbės ir orumo pažeidimo požiūriu ji nevertintina.

Pažymėtina, kad teiginiu „<...> tąsyk būta didelių įtarimų, jog L. Linkevičiaus klanas prieš stojimą į NATO skuba į svarbiausius postus susodinti saviškius. Kitaip tariant – prorusiškus karininkus“ siejant su visu publikacijos kontekstu, paskleistas viešosios informacijos rengėjo vertinimas apie aplinkybes, dėl kurių pareiškėjas gavo brigados generolo pareigas (suteiktas brigados generolo laipsnis). Tokiame kontekste viešosios informacijos rengėjas pareiškėjui priskiria apibūdinimus kaip „L. Linkevičiaus saviškis“, „prorusiškas karininkas“. Žodžio „prorusiškas“ reikšmė Dabartiniame lietuvių kalbos žodyne (Lietuvių kalbos institutas; redaktorių kolegija: Stasys Keinys (vyr. red.)...[et al.]. – 4-asis leid. – Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2000. – XXIV, 967 p.) nurodyta, kaip palankus, atsidavęs rusams. Tai, ar pareiškėjas buvo palankus, atsidavęs rusams, yra vertinamojo, bet ne konstatuojamojo pobūdžio duomenys, kurių

objektyviai patikrinti neįmanoma.

Pažymėtina, kad Visuomenės informavimo įstatymo 3 straipsnio 2 ir 3 dalyse yra įtvirtinti pagrindiniai visuomenės informavimo principai, iš kurių išskirtini pagarbos žmogui, profesinės etikos normų laikymosi, teisingo, tikslaus ir nešališko informacijos pateikimo principai. Šio įstatymo 19 straipsnio 2 dalyje nustatytas draudimas platinti dezinformaciją ir informaciją, šmeižiančią, įžeidžiančią žmogų, žeminančią jo garbę ir orumą. Visuomenės informavimo įstatymo 22 straipsnio 8 dalies 1 ir 2 punktai numato, kad viešosios informacijos rengėjai, skleisdami informaciją visuomenei, neturi iškraipyti teisingos, nešališkos informacijos bei nuomonių ir panaudoti tai savanaudiškiems tikslams ir privalo būti objektyvūs ir nešališki. Minėto įstatymo 41 straipsnio 2 dalies 1 ir 4 punktai įpareigoja žurnalistus teikti teisingas, tikslias ir nešališkas žinias, kritiškai vertinti savo informacijos šaltinius, atidžiai ir rūpestingai tikrinti faktus, savo veikloje vadovautis pagrindiniais visuomenės informavimo principais ir laikytis žurnalistų profesinės etikos normų.

Viešosios informacijos rengėjas teiginyje „<...> Česlovas Jezerskas yra oficialus partijos „Tvarka ir teisingumas“ kandidatas į Lietuvos Respublikos postą“ paskelbęs tikrovės neatitinkančią (neteisingą) informaciją ir teiginiuose „O sovietmečiu pačius gambiausius imtynininkus SSRS teritorijoje kontroliavo visagalė slaptoji tarnyba – KGB“, paskelbęs pareiškėjo garbę ir orumą žeminančią informaciją, pažeidė minėtas Visuomenės informavimo įstatymo nuostatas. Be to, teiginiuose „Bet kai kurie jo gyvenimo epizodai – įtartini“, „Nors teisėsauga nustatė, jog dėl šių mirčių šeimos galva visiškai nekaltas, nemalonūs gandai tebesklando. Girdi, moteriai kažkas padėjo nusižudyti, nes ji itin daug žinojo apie vyro draugus, drauges, verslo partnerius, be to, ruošėsi skirtis“, pateikdamas vertinimus apie pareiškėjo tariamą kaltumą, viešosios informacijos rengėjas nuomonę paskelbė neetiškai.

Visuomenės informavimo įstatymo 44 straipsnio 2 dalis numato specialaus pažeistų teisių gynimo būdo įgyvendinimo tvarką, nustatančią, kad tuo atveju, kai tikrovės neatitinkantys duomenys buvo paskleisti per visuomenės informavimo priemonę, asmuo, apie kurį šie duomenys buvo paskleisti, turi teisę surašyti paneigimą, kuriame turi būti nurodyta, kokia paskelbta informacija neatitinka tikrovės, kada ir kur ji buvo paskelbta, kokie paskelbtos informacijos teiginiai žemina fizinio asmens garbę ir orumą ar pažeidžia juridinio asmens dalykinę reputaciją, ir pareikalauti, kad šią informaciją paskleidusi visuomenės informavimo priemonė tokį paneigimą paskelbtų.

Visuomenės informavimo įstatymo 44 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad visuomenės informavimo priemonė, gavusi asmens reikalavimą dėl tikrovės neatitinkančios, asmens garbę ir orumą žeminančios ar dalykinę reputaciją pažeidžiančios informacijos paneigimo, privalo jį tokios pat apimties ir ta pačia forma, kokia buvo paskleista tikrovės neatitinkanti, asmens garbę ir orumą žeminanti ar dalykinę reputaciją pažeidžianti informacija, nemokamai išspausdinti ar kitu adekvačiu būdu paskelbti per dvi savaites, išskyrus tas visuomenės informavimo priemones, kurių periodiškumas yra retesnis. Paneigimas turi būti skelbiamas adekvačiai publikacijai, kurioje buvo paskleista tikrovės neatitinkanti, asmens garbę ir orumą žeminanti ar dalykinę reputaciją pažeidžianti informacija. Tai reiškia, kad paneigimo forma, būdas ir vieta turi atitikti tikrovės neatitinkančių duomenų paskleidimo formą, būdą ir vietą. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas savo praktikoje yra pažymėjęs, kad paneigimas turi būti paskelbtas be komentarų, t.y. paneigimo tekstas turi būti skelbiamas vienareikšmiškai, kai nei tiesiogiai, nei netiesiogiai neišsakoma priešinga ar kitokia viešosios informacijos rengėjo pozicija dėl paneigimo esmės. Tuo atveju, kai asmens pateiktas paneigimas turi neesminių trūkumų, jie gali būti pašalinami viešosios informacijos rengėjo iniciatyva, pvz., patikslinamas publikacijos pavadinimas ir jos paskelbimo duomenys, nebekartojamos tos pačios paneigimo žinios ir pan. Toks pateikto paneigimo teksto sutvarkymas neliečia žinių atšaukimo iš esmės, todėl tai būtų vertintina kaip tinkamas paneigimo teisės įgyvendinimas.

Visuomenės informavimo įstatymo 44 straipsnio 3 dalis ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo

suformuota teismų praktika, numatanti, kad paneigimas turi būti skelbiamas tokios pat apimties, ta pačia forma, be komentarų, adekvačioje vietoje ir per 14 dienų nuo jo gavimo dienos, apibrėžia tinkamą paneigimo įvykdymo būdą ir tik jo laikymasis yra pagrindas daryti išvadą, kad žinios jau yra paneigtos ir asmens pažeistos teisės apgintos. Jeigu šių reikalavimų nesilaikoma, turi būti pripažįstama, kad žinios yra nepaneigtos ir suinteresuotas asmuo turi teisę reikalauti taikyti specialų jo pažeistų teisių gynimo būdą.

Nagrinėjamu atveju viešosios informacijos rengėjas interneto tinklalapyje www.slaptai.lt 2009-05-28 paskelbė pareiškėjo 2009-04-30 Reikalavimą paskelbti paneigimą kartu su komentaru: „Šių metų gegužės 25-ąją VĮ Videostudija „Slaptai“ ir internetinė svetainė www.slaptai.lt gavo registruotą atsargos generolo Česlovo Jezersko laišką. Buvęs kandidatas į Lietuvos Respublikos Prezidento postą reikalauja, kad paneigtumėme net keliolika punktų, balandžio mėnesį paskelbtų straipsnyje „Kuo įdomus Lietuvos Prezidento posto sieksiantis Česlovas Jezerskas“. Skelbiame generolo Česlovo Jezersko laišką ne dėl to, kad jaučiamės kalti, ir ne dėl to, jog bijome teisminių ginčų. Videostudija „Slaptai“ ir internetinis portalas www.slaptai.lt ištikimas savo trims pagrindiniams principams: „Mes gilinamės į temas, kurių nedrįsta analizuoti kiti leidiniai, mes filmuojame išpažintis tų, kurie drąsiai ieško teisybės, mes vadovaujamės taisykle: „nėra nieko maloniau, kaip viską žinoti“.

netiesiogiai išreiškė kritišką Minėto komentaro teiginiais „Skelbiame generolo Česlovo Jezersko laišką ne dėl to, kad jaučiamės kalti, ir ne dėl to, jog bijome teisminių ginčų. Videostudija „Slaptai“ ir internetinis portalas www.slaptai.lt ištikimas savo trims pagrindiniams principams: „Mes gilinamės į temas, kurių nedrįsta analizuoti kiti leidiniai, mes filmuojame išpažintis tų, kurie drąsiai ieško teisybės, mes vadovaujamės taisykle: „nėra nieko maloniau, kaip viską žinoti“ viešosios informacijos rengėjas požiūrį į pareiškėjo reikalavimą paneigti tikrovės neatitinkančią ir garbę bei orumą žeminančią informaciją ir šio reikalavimo turinį. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad viešosios informacijos rengėjas netinkamai įgyvendino Visuomenės informavimo įstatymo 44 straipsnio 3 dalyje nustatytus reikalavimus.

Žurnalistų etikos inspektorius, išnagrinęs pareiškėjo skundą, daro išvadą, kad teiginyje „<...> Česlovas Jezerskas yra oficialus partijos „Tvarka ir teisingumas“ kandidatas į Lietuvos Respublikos postą“ paskelbęs tikrovės neatitinkančią (neteisingą) informaciją, teiginyje „O sovietmečiu pačius gambiausius imtynininkus SSRS teritorijoje kontroliavo visagalė slaptoji tarnyba – KGB“ paskelbęs pareiškėjo garbę ir orumą žeminančią informaciją, teiginiuose „Bet kai kurie jo gyvenimo epizodai – įtartini“, „Nors teisėsauga nustatė, jog dėl šių mirčių šeimos galva visiškai nekaltas, nemalonūs gandai tebesklando. Girdi, moteriai kažkas padėjo nusižudyti, nes ji itin daug žinojo apie vyro draugus, drauges, verslo partnerius, be to, ruošėsi skirtis“, pateikdamas vertinimus apie pareiškėjo tariamą kaltumą, viešosios informacijos rengėjas nuomonę paskelbė neetiškai, todėl pažeidė Visuomenės informavimo įstatymo 3 straipsnio 2 ir 3 dalis, 19 straipsnio 2 dalį, 22 straipsnio 8 dalies 1 ir 2 punktus bei 41 straipsnio 2 dalies 1 ir 4 punktus. Taip pat viešosios informacijos rengėjas, netinkamai įgyvendinęs pareigą paneigti tikrovės neatitinkančią bei pareiškėjo garbę ir orumą žeminančią informaciją, pažeidė minėto įstatymo 44 straipsnio 3 dalį.

Vadovaudamasis aukščiau išdėstytais motyvais ir Visuomenės informavimo įstatymo 50 straipsnio 1 dalies 1 punktu bei 3 dalies (ją atitinka publikacijos paskelbimo metu galiojusios 2006-07-11 įstatymo redakcijos (Žin., 2006, Nr. [82-3254](#)) 2 dalis) 1 ir 2 punktais, žurnalistų etikos inspektorius

n u s p r e n d ė:

1. Į s p ė t i viešosios informacijos rengėją – VŠĮ Videostudiją „Slaptai“ dėl Visuomenės informavimo įstatymo 3 straipsnio 2 ir 3 dalių, 19 straipsnio 2 dalies, 22 straipsnio 8 dalies 1 ir 2 punktų, 41 straipsnio 2 dalies 1 ir 4 punktų ir 44 straipsnio 3 dalies pažeidimo.

2. Į p a r e i g o t i viešosios informacijos rengėją Visuomenės informavimo įstatymo nustatyta tvarka paneigti tikrovės neatitinkančią, pareiškėjo garbę ir orumą žeminančią informaciją.

3. I š s i ū s t i sprendimo kopiją pareiškėjui Č. Jezerskui bei interneto tinklalapio

www.slaptai.lt valdytojui ir vyr. redaktoriui G. Visockui.

4. P a s k e l b t i sprendimą „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“ ir Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybos interneto tinklalapyje.

Žurnalistų etikos inspektoriaus sprendimai gali būti skundžiami teismui per 30 dienų nuo jų paskelbimo (gavimo) dienos.

ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIUS

ROMAS GUDAITIS
